

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра обліку та оподаткування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

” _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ КРАЇН СВІТУ»

вид дисципліни	<u>Міжфакультетська</u>
	(обов'язкова / за вибором)
факультет	<u>Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»</u>

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський банківський інститут»

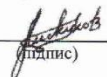
«24» березня 2023 року, протокол № 12

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ольга АБРАМОВА, доцент, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Програму схвалено на засідання кафедри обліку та оподаткування
(назва структурного підрозділу)

Протокол від «20» березня 2023 року № 9

Завідувач кафедри обліку та оподаткування

(підпис)

Роман ПІСКУНОВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський банківський інститут»

Протокол від «21» березня 2023 року, № 5

Голова науково-методичної комісії ННІ«Каразінський банківський інститут»

(підпис)

Валерія КОЧОРБА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Податкові системи країн світу» складена відповідно до освітньо-професійних програм ХНУ імені В. Н. Каразіна та пропонується здобувачам першого (бакалаврського) рівня як міжфакультетська вибіркова дисципліна на другому чи третьому курсі навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів сучасної системи знань у сфері формування, функціонування та особливостей розвитку податкових систем зарубіжних країн у сучасних умовах, що характеризуються широким розвитком міжнародної економічної інтеграції; а також щодо теорії та практики оподаткування бізнесу та громадян у міжнародному бізнес-середовищі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з принципами світового оподаткування; ознайомлення із місцем податкових систем країн світу у системі міжнародних економічних зв'язків; вміння оцінювати та аналізувати основні історичні та економічні умови формування й розвитку податкових систем країн світу; формування критичного ставлення та вміння правильно оцінювати основні риси прямого та непрямого оподаткування у міжнародному середовищі; вміння аналізувати особливості спеціальних режимів оподаткування в різних податкових системах країн світу; вміння визначати типи податкової політики зарубіжних країн; навички критичного аналізу основних спрямувань податкових реформ в різних країнах світу; вміння аналізувати досвід функціонування та напрямки розвитку різних національних податкових систем; вміння виявляти можливість адаптації світової практики оподаткування до вітчизняних умов; навички володіння економічними законами щодо формування та реалізації процесу оподаткування у державі; вміння об'єктивно оцінювати податкові відносини у різних країнах світу.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Вибіркова
Денна форма навчання
Рік підготовки
Другий / третій
Семестр
Третій / п'ятий
Лекції
28 год.
Практичні, семінарські заняття
-
Самостійна робота
62 год.
у тому числі індивідуальні завдання
-

1.6. Заплановані результати навчання:

1. Здобувач розуміє місце і значення податкової та статистичної систем в

інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;

2. Здобувач володіє методичним інструментарієм аналізу та оподаткування бізнес-діяльності підприємств у різних країнах світу;

3. Здобувач вміє застосовувати економіко-математичні методи в аналізі міжнародного досвіду формування фіскальної політики та особливостей оподаткування;

4. Здобувач володіє загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і оподаткування бізнес-одиниць у міжнародному середовищі;

5. Здобувач демонструє навички аналізу розвитку систем, моделей і методів оподаткування на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на практиці.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Зміст та особливості оподаткування країн світу

Об'єктивна необхідність та роль податків у глобальній економіці. Визначення податків, їх ознаки у світі. Принципи ефективного оподаткування. Основні категорії світових податків. Переваги та вади прямого та непрямого оподаткування у світі. Актуальні проблеми оподаткування у міжнародній економіці та світовий досвід їх вирішення.

Тема 2. Особливості податкових систем європейських країн

Географічні та історичні передумови становлення податкових систем країн Європи. Національні податкові системи європейських держав. Принципи оподаткування країн Євросоюзу. Досвід прямого та непрямого оподаткування. Особливості стягнення ПДВ у Європі. Податкова система Німеччини як приклад. Особливі риси європейського оподаткування.

Тема 3. Системи оподаткування країн Північної та Південної Америки

Особливості побудови національної економічної моделі Канади. Огляд податкової системи Канади. Аналіз та дослідження процесів оподаткування у США. Особливості стягнення податку з продажів у США. Принципові відмінності податку з продажів від ПДВ. Податкова система Бразилії у процесі сучасного реформування. Особливості податкової системи Антигуа і Барбуди як класичного офшору.

Тема 4. Оподаткування азійських країн: традиції та особливості

Історичні та економічні фактори розвитку країн азійського регіону. Податкова система Китаю. Непряме оподаткування в Індії на прикладі податку GST та порівняння досвіду його застосування. Особливості розвитку Японії та її податкова система. Економічне диво Східної Азії: "чотири азійські тигри". Історичні та релігійні передумови побудови податкових країн Близького Сходу. Характерні риси ісламського оподаткування на прикладі Саудівської Аравії.

Тема 5. Міжнародний досвід корпоративного оподаткування бізнесу

Міжнародні рейтинги світового оподаткування. Роль корпоративного податку у створенні інвестиційного бізнес-клімату країни. Аналіз корпоративного оподаткування по країнах світу. Розмір ставок податку на прибуток. Особливості та результат застосування СІТ на прикладах Німеччини, США та інших країн. Світові тенденції глобалізації корпоративного оподаткування.

Тема 6. Оподаткування доходів громадян у різних країнах світу

Міжнародний рівень оподаткування персональних доходів у світовій аналітиці. Тенденції зміни та сучасні реформування податку на доходи населення. Досвід застосування прогресивної шкали оподаткування доходів громадян. Сімейне оподаткування: переваги, недоліки та особливості розрахунків по різних країнах світу.

Тема 7. Світовий досвід стягнення соціально-орієнтованих платежів

Національні та релігійні традиції державного соціального захисту у світі. Сутність соціального оподаткування, фінансова достатність отриманих бюджетів. Соціальна справедливість та особливості розрахунку пенсійного оподаткування на прикладах європейських та азіатських країн. Медичне страхування: міжнародний досвід забезпечення коштами. Сучасне реформування та розвиток соціальних програм у різних частинах світу.

Тема 8. Фінансова політика країн як фактор розвитку світової економіки

Моделі податкових систем світу. Рівень оподаткування у світовій економіці: міжнародні рейтинги та сучасна аналітика. Співвідношення прямих і непрямих податків. Моделі співвідношення прямих і непрямих податків в країнах з розвинутою ринковою економікою і у країнах, що розвиваються. Податковий тягар і показники його оцінки. Взаємодія національних систем оподаткування в умовах глобальної економіки. Уніфікація податкових систем як основна тенденція їх функціонування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	л	п	лаб.	інд.	с.р.
Тема 1. Зміст та особливості оподаткування країн світу	8	2	-	-		6
Тема 2. Особливості податкових систем європейських країн	12	4	-	-		8
Тема 3. Системи оподаткування країн Північної та Південної Америки	12	4	-	-		8
Тема 4. Оподаткування азіатських країн: традиції та особливості	12	4	-	-		8
Тема 5. Міжнародний досвід корпоративного оподаткування бізнесу	13	4	-	-		9
Тема 6. Оподаткування доходів громадян у різних країнах світу	13	4	-	-		9
Тема 7. Світовий досвід стягнення соціально-орієнтованих платежів	12	4	-	-		8
Тема 8. Фінансова політика країн як фактор розвитку світової економіки	8	2				6
	90	28	-	-		62

4. Теми семінарських та практичних занять

Семінарські (практичні, лабораторні) заняття з міжфакультетської вибіркової дисципліни не передбачені навчальним планом.

5. Завдання до самостійної роботи

Повний зміст завдань для самостійної роботи та рекомендації щодо їх виконання знаходяться на платформі MOODLE Центру електронного навчання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у дистанційному курсі дисципліни.

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Зміст та особливості оподаткування країн світу Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду з теми: 1. Актуальні світові проблеми оподаткування 2. Досвід країн світу щодо реформування національних податкових систем 3. Взаємодія країн світу у галузі оподаткування 4. Огляд незвичних та цікавих податків світу 5. Об'єктивна необхідність та роль податків у глобальній економіці 6. Визначення податків, їх ознаки у світі 7. Принципи ефективного оподаткування 8. Основні категорії світових податків 9. Переваги та вади прямого та непрямого оподаткування у світі 10. Історичні передумови існування сучасних національних податкових систем	6
Тема 2. Особливості податкових систем європейських країн Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду з теми: 1. Огляд податкової системи Польщі 2. Податкова система Угорщини 3. Аналіз оподаткування країн Бенілюкса 4. Географічні та історичні передумови становлення податкових систем країн Європи. 5. Принципи та ефективність оподаткування країн Євросоюзу 6. Пряме та непряме оподаткування: досвід Європи 7. Особливості стягнення ПДВ у Європі (чи на прикладі окремої країни) 8. Особливі риси європейського оподаткування	8
Тема 3. Системи оподаткування країн Північної та Південної Америки Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду: 1. Оподаткуванні в Мексиці: особливості формування 2. Порівняльний аналіз податкових систем США та Канади 3. Переваги та недоліки використання податку з продажів замість ПДВ 4. Вплив федеративного устрою на податкову систему США 5. Світова практика формування різних умов ведення бізнесу у різних регіонах однієї країни	8
Тема 4. Оподаткування азійських країн: традиції та особливості Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що	8

викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду: 1. Характерні риси ісламського оподаткування 2. Економічний розвиток та оподаткування Сінгапуру 3. Податкова система Пакистану 4. Особливі риси оподаткування малих країн Азії на прикладі Таїланду та Індонезії 5. Історичні та економічні фактори розвитку країн азіатського регіону 6. Податкова система Китаю 7. Непряме оподаткування в Індії на прикладі податку GST 8. Особливості розвитку Японії та її податкова система 9. Економічне диво Східної Азії: хто такі "чотири азіатські тигри" 10. Характерні риси ісламського оподаткування 11. Податкова система Саудівської Аравії	
Тема 5. Міжнародний досвід корпоративного оподаткування бізнесу Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду: 1. Порядок та правила застосування ставок корпоративного податку у світових податкових системах 2. Приклади стягнення корпоративного податку на різних рівнях оподаткування 3. Міжнародні рейтинги світового оподаткування 4. Роль корпоративного податку у створенні інвестиційного бізнес-клімату країни 5. Аналіз корпоративного оподаткування по країнах світу 6. Розмір ставок податку на прибуток. 7. Особливості та результат застосування СІТ на прикладах різних країн (на вибір). 8. Світові тенденції глобалізації корпоративного оподаткування	9
Тема 6. Оподаткування доходів громадян у різних країнах світу Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду:: 1. Міжнародний рівень оподаткування персональних доходів у світовій аналітиці. 2. Тенденції зміни та сучасні реформування податку на доходи населення. 3. Досвід застосування прогресивної шкали оподаткування доходів громадян. 4. Сімейне оподаткування: переваги, недоліки та особливості розрахунків по різних країнах світу.	9
Тема 7. Світовий досвід стягнення соціально-орієнтованих платежів Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду: 1. Національні та релігійні традиції державного соціального захисту у світі. 2. Сутність соціального оподаткування, фіскальна достатність отриманих бюджетів. 3. Соціальна справедливість та особливості розрахунку пенсійного оподаткування на прикладах європейських та азіатських країн.	8

4. Медичне страхування: міжнародний досвід забезпечення коштами. 5. Сучасне реформування та розвиток соціальних програм у різних частинах світу.	
Тема 8. Фіскальна політика країн як фактор розвитку світової економіки Вивчення лекційного матеріалу та додаткових матеріалів за темою, що викладені у дистанційному курсі, відкритому для навчання студентів. Питання, рекомендовані до розгляду:: 1. Уніфікація податкових систем як основна тенденція їх функціонування 2. Моделі співвідношення прямих і непрямих податків в країнах з розвинутою ринковою економікою і країнах, що розвиваються 3. Існуючі моделі податкових систем. 4. Рівень оподаткування у світовій економіці. 5. Співвідношення прямих і непрямих податків.. 6. Податковий тягар і показники його оцінки. 7. Взаємодія національних систем оподаткування в умовах глобальної економіки	6
Разом	62

6. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуальних завдань з міжфакультетської вибіркової дисципліни не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як: репродуктивний, проблемного викладання, евристичний (частково-пошуковий) та дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми;
- рольові ігри (елементи), тренінги;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- моделюючі вправи, розв'язування творчих задач та завдань;
- робота в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

8. Методи контролю

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- усні відповіді на заняттях;
- оцінка презентацій результатів виконаних завдань та досліджень;
- обговорення та оцінка аналітичних звітів, рефератів, есе;
- аналітичний огляд наукових публікацій щодо заданої теми;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

**9. Схема нарахування балів
підсумкового семестрового контролю із написанням залікової роботи**

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Залікова робота	Сума
Теми дисципліни								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Інди- відуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
5	5	5	5	5	5	5	5	-	-	40	60	100

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
Шкала оцінювання**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, URL: zakon.rada.gov.ua
2. Митний кодекс України від 11.07.2002 № 92-IV, URL: zakon.rada.gov.ua
3. Іванов Ю. Б., Єськов О. Л. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект : монографія. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2007. 328 с.
4. Абрамова О. С. Фіскальна політика країн світу як фактор глобального розвитку // *Scientific discussions and solution development. Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference*. Graz, Austria 2022. Pp.163-166. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/scientific-discussions-and-solution-development/>
5. 57. Abramova O. Tax burden as a factor of influence on business competitiveness in Ukraine // *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference*. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. Pp. 484-488. URL: <https://tinyurl.com/ypn89p9n>
6. Андрущенко В. Л., Данілов О. Д. Податкові системи зарубіжних країн. Київ : Комп'ютер прес, 2014. 126 с.
7. Грушко В. І., Махортов Ю. О., Телічко Н. А., Бородачова В. М. Міжнародне оподаткування : навч. посіб. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 382 с.

Допоміжна література

1. Карлін М. І., Ліповська-Маковецька Н. І. Податкові системи країн Азії : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 240 с.
2. Венгуренко Т., Ясентюк А. Зарубіжний досвід соціального страхування та перспективи його застосування в Україні. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 118-124. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.118>
3. Дяконова І. І., Макаренко М. І., Журавка Ф. О. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / за ред. М. І. Макаренка та І. І. Дяконової. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 548 с.

4. Степанова О. В. Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії, О. В. Степанова. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 22. С. 73-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_22_16.
5. Бурцева О. Є., Власов О. О. Порівняльний аналіз податкових систем країн ЄС. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
6. Корнєєв В. В., Хаустова В. Є., Ходжаян А. О. Прогресивне оподаткування індивідуальних доходів в ісламських країнах. *Проблеми економіки*. 2021. № 2 (48). С. 187-193. URL: https://PE_02_2021.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Фіскальна політика та податкова система» . URL: <https://moodle.karazin.ua/course/>
2. Сайт Президента України. URL: www.prezident.gov.ua
3. Сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
4. Сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua.
5. Сайт Міністерства економіки України. URL: www.me.gov.ua.
6. Сайт Держкомстату України. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
8. Сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua
9. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
10. Асоціація платників податків України. URL: <http://www.appu.org.ua/index.html>
11. Organization for Economic Co-operation and Development. URL: www.oecd.org
12. Аналітичний портал Tax Foundation, USA. URL: taxfoundation.org
13. Податкова сумарна аналітика PwC. URL: taxsummaries.pwc.com